

Miljöinspektör
Anna Winge
anna.winge@trelleborg.se

Miljödepartementet

Yttrande över remiss angående Miljödepartementets

”Förslag gällande användning och överlåtelse av växtskyddsmedel, miljöstraffavgifter på växtskyddsmedelsområdet samt utbildning för hantering av vissa bekämpningsmedel”, dnr M2019/01453/R

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun beslutar att sända följande yttrande till Miljödepartementet avseende remiss om Förslag gällande användning och överlåtelse av växtskyddsmedel, miljöstraffavgifter på växtskyddsmedelsområdet samt utbildning för hantering av vissa bekämpningsmedel”, Regeringskansliets diarienummer M2019/01453/R.

Sammanfattning av förslaget

Följande sammanfattning är hämtad från Promemorian från Regeringskansliet:

I promemorian föreslås ändringar i förordningen (2014:424) om bekämpningsmedel som innebär en ny definition av behörighetsklass 3 och införandet av en ny behörighetsklass 4, samt begränsningar gällande vilka växtskyddsmedel som får överlåtas till och användas av personer utan utbildningsbevis. För överträdelse av de föreslagna begränsningarna föreslås miljöstraffavgifter. Yrkesmässig användning av växtskyddsmedel på tomtmark med bostadshus och i koloniträdgårdsområden dit allmänheten har tillträde ska kräva kommunalt tillstånd. Gällande systemet för utbildning i säker hantering av bekämpningsmedel får Folkhälsomyndigheten och Arbetsmiljöverket det övergripande ansvaret för att utbildning i säker hantering av biocidprodukter erbjuds. De bemyndigas även att, på både växtskyddsmedelområdet och biocidområdet, meddela föreskrifter dels om att länsstyrelsen ska erbjuda den utbildning som de föreskrivande myndigheterna har det övergripande ansvaret för, dels om hur utbildningarna ska genomföras. De bemyndigas även att meddela föreskrifter om att länsstyrelsen ska pröva frågor om användningstillstånd och dispens från krav på utbildningsbevis.

Samhällsbyggnadsnämndens yttrande och synpunkter

Samhällsbyggnadsnämndens yttrande, se text nedan, är utformat i enlighet med SB PM 2003:2 Svara på remiss - hur och varför från Regeringskansliet.

Sammanfattning av samhällsbyggnadsnämndens synpunkter

Samhällsbyggnadsnämnden stödjer förslaget på utbildningskrav för alla som använder medel för bekämpning som kan utgöra en risk för miljö eller hälsa. Det har hitintills varit svårt för tillsynsmyndigheten att motivera att användningen av samma medel i ena fallet kräver tillstånd av kommunala nämnden och i det andra fallet kan användas fritt utan vare sig utbildning eller tillstånd.

Samhällsbyggnadsnämnden hade hellre sett att användning av klass 1-3 medel begränsades till yrkesmässig användning och att endast den nya klass 4 skulle vara tillgänglig för privat användning.

Samhällsbyggnadsnämnden ställer sig kritisk till hur efterlevnaden av de nya reglerna ska kunna kontrolleras med avseende på användning.

Samhällsbyggnadsnämnden anser att fokus/ett stort ansvar bör läggas på försäljningsledet då det är här som tillsyn är möjlig, under förutsättning att anteckningar i försäljningsledet samt uppgifter över personer som genomgått utbildningen kan samköras.

Samhällsbyggnadsnämnden vill understryka risken för att marknaden för olaga användning kommer att öka samt att vi får se en ökad handel av medel från andra länder där kraven och kontrollerna inte är lika omfattande.

1:1 Författningsförslag

Samhällsbyggnadsnämnden, härafter förkortad till SBN, har under denna rubrik endast infört korta kommentarer, punkterna kommenteras utförligare under rubrikerna 4-6.

2 kap 8§

Det är svårt att utläsa innebörden och skillnaden som avses i ordet kunskap som anges för klass 1-3. SBN anser att formuleringarna bör ses över och att det klarare framgår vad som föranleder fördelningen utan att behöva läsa bakomliggande EG förordning, t ex genom att ange att klass 1-3 kräver kunskap om miljö- och hälsorisker och att fördelningen mellan klass 1-3 beror på hur farliga/skadliga växtskyddsmedlen är på kort och lång sikt.

2 kap 11§

Den föreslagna indelningen leder till att privata användare skulle kunna skaffa sig utbildningsbevis för användning av klass 3-preparat. Det kan bli svårt för kommunala nämnden att tillse att privata användare skaffar sig utbildning, se vidare 7.5.

Pkt 2 I begreppet lagerlokaler kan även siloanläggningar för spannmål anses ingå, en lokal som är starkt knuten till jordbruket. SBN anser att det bör förtydligas till vilken myndighet denna typ av lokal ska räknas (även 20§).

2 kap 12§

SBN anser att det är bra att ansvaret för utbildningen för klass 1-3 för samma typ av medel ligger på samma centrala myndighet för att säkerställa att likartad kunskapsnivå erhålls.

2 kap 19a§

SBN stödjer förslaget på utbildningskrav för alla som använder medel för bekämpning som kan utgöra en risk för miljö eller hälsa. Det har varit svårt för tillsynsmyndigheten att motivera att användningen av samma medel i ena fallet kräver tillstånd av kommunala nämnden och i det andra fallet kan användas fritt utan vare sig utbildning eller tillstånd.

2 kap 20§

Pkt 2 I begreppet lagerlokaler kan även siloanläggningar för spannmål anses ingå, en lokal som är starkt knuten till jordbruket. SBN anser att det bör förtydligas till vilken myndighet denna typ av lokal ska räknas (även 11§)

2 kap 28a§

SBN anser att paragrafen är en förutsättning för efterlevnaden av 19a §.

Hur tänker man, förutom via miljöstraffavgift, säkerställa att kunder som köper klass 3- produkter har utbildningsbevis? SBN anser att det behövs krav på anteckningsskyldighet samt att vägledning till tillsynsmyndigheterna kommer att behövas.

2 kap 40§

SBN anser att det är otydligt om tillstånd också ska sökas för användning av klass 4-preparat.

SBN anser i och för sig att det är positivt att pkt 1. b) ändras till tomtmark för bostadshus samt koloniträdgårdsområden. Problemet är att den kommunala nämnden, som ska bedriva tillsyn på att ägare till bostadshus söker tillstånd, har begränsade möjligheter att utföra denna typ av tillsyn. Risken finns att privata användare av klass 3-medel kommer att fortsätta att köpa och använda dessa utan att söka tillstånd eftersom möjligheten till uppsökande tillsyn är begränsad för tillsynsmyndigheten. Det är inte sannolikt att tillsynsmyndigheten finns på plats när det sprids bekämpningsmedel på tomtmark för bostadshus samt koloniträdgårdsområden. SBN ser därmed ett ökat behov av resurser för att kunna bedriva tillsyn och utföra informationsinsatser för denna grupp.

SBN ser en risk för att användningen av kemiska medel på framförallt tomtmark för privata bostadshus förskjuts från yrkesmässiga användare till privata till följd av kostnaden samt byråkratin kring tillståndsförfarandet.

1:2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2012:259) om miljöstraffavgifter**8 kap. 9a§**

SBN anser att den föreslagna summan på 5000 kr är för låg.

Samhällsbyggnadsnämnden kommenterar inte innehållet under punkt 2 och 3, Bakgrund och Nuvarande reglering

4. Användning och överlåtelse av växtskyddsmedel

SBN hade hellre sett att användning av klass 1-3 medel begränsades till yrkesmässig användning och att endast den nya klass 4 skulle vara tillgänglig för privat användning. SBN anser även att kravet på tillståndsplikt i 2 kap 40§ SFS 2014:425 inte ska gälla växtskyddsmedel i klass 4. På det viset skulle incitamentet för användning av lågriskmedel samt alternativa metoder öka även vid yrkesmässig användning.

4.1.3 Krav på utbildningsbevis för användning av medel i klass 3

SBN anser att endast krav på genomgången utbildning inte är tillräcklig för att säkerställa intentionerna med kravet på utbildning. SBN anser att utbildningsbeviset bör vara förenat med ett genomgången prov som visar att personen som genomgått utbildningen har tagit till sig informationen vid utbildningen.

4.1.4 Medel i klass 3 får endast överlåtas till den som har utbildningsbevis

SBN anser att denna del av förslaget är av avgörande betydelse för tillsynen av regleringen. Utan krav på försäljningsledet blir regleringen nästintill omöjlig att kontrollera på ett rimligt sätt.

4.1.5 Utvidgat krav på kommunalt tillstånd för yrkesmässig användning av växtskyddsmedel

SBN tror inte att utökningen av paragrafen kommer att medföra några förändringar. Så länge klass 3 medel kan köpas av icke yrkesmässiga användare är det osannolikt att tillägget kommer att medföra någon förändring av användningen på privat tomtmark eller på koloniområde. SBN tror snarare att byråkratin och kostnaden kring tillståndsförfarandet kommer att förskjuta den användning som idag utförs av yrkesmässiga användare på privata tomter tillbaka till den privata användningen. SBN tror därför att ändringen snarare kan medföra en ökad risk för hälsa och miljö.

4.1.7 Miljösanktionsavgifter

SBN stödjer förslaget att förena överlåtelse av växtskyddsmedel klass 3 till någon som inte har utbildningsbevis med en miljösanktionsavgift.

SBN anser däremot inte att jämförelsen med att det hos distributören saknas någon med utbildningsbevis är likartad.

SBN anser att avgiften borde vara högre än 5000 kr då det är viktigt för efterlevnaden av regleringen att tillsynsmyndigheten kan agera snabbt och kännbart vid en överträdelse för att avskräcka samt snabbt begränsa otillåten överlåtelse och i förlängningen användning. Avgiftens storlek enligt förslaget motsvarar storleken på MSA för att tillhandahålla en kosmetisk produkt utan märkning på svenska eller att sälja träskyddsbehandlat virke utan att det finns information om begränsningarna i användningen skyltade. SBN anser att otillåten överlåtelse av

bekämpningsmedel är allvarligare då felaktig användning kan ge upphov till större risker för hälsa och miljö än de andra exemplen.

SBN vill att det klargörs vad som kan anses vara oskäligt med hänsyn till vissa situationer när det gäller att ta ut miljösanktionsavgift enligt 30 kap 2 § miljöbalken, t.ex. för en privatperson utan utbildningsbevis.

5. Utbildning i användning av bekämpningsmedel och tillhörande tillståndsprovning

SBN noterar att förslagen inte bedöms medföra några statsfinansiella konsekvenser. SBN undrar trots detta om en beräkning av hur stora kostnader nationellt det krävs för att utföra utbildningar till användning av klass 3-preparat. Hur många användare beräknar man ska utbildas dels i hela landet, dels i enstaka kommuner?

6. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

SBN anser att det i övergångsbestämmelserna även bör tas med att användare med användningstillstånd för klass 1 och 2 som är utfärdade innan den nya klassen införs får köpa medel av den nya klass 3.

Bestämmelsen om att klass 3-preparat får överlåtas endast till den som har utbildningsbevis ska träda ikraft den 1 juli 2021, samt bestämmelsen om att sådant medel endast får användas av den som har utbildningsbevis ska träda i kraft den 1 januari 2022. SBN antar att redan inköpta klass 3-preparat får användas utan att användaren har utbildningsbevis fram till 1 januari 2022.

7.1 Konsekvenser för enskilda användare

Sista stycket s 32

SBN tror inte att förslaget kommer att upplevas som begränsande gällande redan inköpta medel. Det är mer rimligt att anta att de medel tillhörande klass 3 som finns hos konsumenterna kommer att fortsätta användas tills de är slut. En viktigare frågeställning är snarare hur bunkring av klass 3 medel kan undvikas.

7.4 Konsekvenser för näringsidkare

Vid en utökning av klasserna och begränsningar av tillgången på medel utan utbildningsbevis kommer sannolikt privathandeln över gränserna att öka vilket troligen kommer att bidra till ytterligare minskning av intäkter för näringsidkare i Sverige. Näthandeln har ökat på senare år även avseende bekämpningsmedel.

SBN anser inte att följande frågor behandlats i förslaget:

- Hur förhållandet mellan försäljning via näthandel och detaljhandel kommer att påverkas?
- Hur den nya regleringen kommer att tillämpas på näthandeln?
- Hur utländska nätförsäljare kommer att informeras om den nya regleringen?
- Hur man avser att tillsynen ska utföras på näthandeln?

7.5 Konsekvenser för berörda myndigheter

SBN anser att förslagen inte kommer att rymmas inom ramen för den tillsynsverksamhet som bedrivs idag, utan att den operativa tillsynen kommer att belasta myndigheten med ökat resursbehov, eftersom tillståndsansökningar, tillsyn av utbildningsbevis och överlåtelsekrav och uppsökande verksamhet kommer att öka.

Tillsynen gällande bekämpningsmedel sker framförallt inom ramen för lantbrukstillsyn i Trelleborgs kommun. Förvaltningen har även utfört projekt med riktad tillsyn mot försäljningsledet bl a avseende märkning och kontroll av att endast godkända medel finns till försäljning. Antalet ansökningar om tillstånd att använda bekämpningsmedel i enlighet med 2 kap. 40§ SFS 2014:425 är litet i förhållande till den förväntade användningen. SBN jobbar med frågan genom information till fastighetsägare och förvaltningar men har liten chans att faktiskt upptäcka otillåten användning när den sker. De fall som upptäcks är när allmänheten ringer och klagar under pågående bekämpning.

SBN anser inte att den föreslagna utbildningsnivån för klass 3 kommer att kunna kontrolleras på ett effektivt sätt. Sannolikheten att upptäcka otillåten användning av privatpersoner i sina privata trädgårdar, på en kolonilott eller dyl framstår som liten. Som SBN ser det är den enda effektiva metoden att utöva tillsyn på försäljningsledet genom att kontrollera anteckningar om försäljning samt jämföra denna med utbildningar utförda enligt 11 §.

Detta förutsätter:

- att en anteckningsskyldighet föreskrivs,
- tillgång till information om vilka som genomgått utbildning samt
- tillåtelse till samkörning av uppgifterna.

SBN vill även påtala behovet av en bättre gränskontroll p.g.a. problematiken med egen införsel över gränserna samt beställning av medel över nätet från utländska sidor vilket redan har ökat. En reglering enligt förslaget kommer sannolikt medföra att denna trafik kommer att öka ytterligare, se pkt 7.4 ovan.

7.7 Alternativa lösningar

SBN instämmer till fullo i konstaterandet i andra stycket om att en begränsning av möjligheten att överlåta medel i klass 3 är en förutsättning för att regleringen ska få någon effekt.

SBN anser även att regleringen behöver föregås av en riktad satsning på alternativa metoder och produktutveckling av lågriskmedel parallellt med en informationskampanj om problematiken kring användningen av kemiska bekämpningsmedel tillhörande den föreslagna nya definitionen av klass 1-3 medel för att på frivillig väg förmå allmänheten att välja alternativen.

Ytterligare paragrafer som behöver justeras

2 kap.27 § (SFS 2014:425) har nuvarande lydelse:

27§ *Kemikalieinspektionen får meddela föreskrifter om undantag från kravet på utbildningsbevis i 26 § 1 för mycket små distributörer som endast säljer produkter för icke yrkesmässig användning. (SFS 2014:425)*

SBN anser att lydelsen bör ändras till att istället endast gälla produkter som tillhör klass 4.

I handläggningen av detta ärende har Anna Winge samt Lilian Flygare Ivarsson deltagit.

För Samhällsbyggnadsnämnden

Lillian Fagerhus
Tf Miljöchef